

Міністерство
освіти і науки
України

Міністерство освіти і науки України

Національний університет біоресурсів і
природокористування України
Механіко-технологічний факультет

Представництво Польської академії наук в Києві
Відділення в Любліні Польської академії наук
Академія інженерних наук України
Українська асоціація аграрних інженерів

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

"Агроінженерія:

сучасні проблеми та перспективи розвитку"

(7–8 листопада 2019 року)

присвячена

90-й річниці з дня заснування

механіко-технологічного факультету НУБіП України

Київ – 2019

УДК 331.45 (075.8)

ОСОБЛИВОСТІ УМОВ ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ КРАЇН ЄВРОСОЮЗУ

Марчишина Є. І.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

В аграрному секторі країн, що входять у ЄС-27 працює майже 23 млн працівників, причому майже 70% від тих, хто працює на повний робочий день, припадає на шість країн-членів ЄС (Польща, Румунія, Італія, Іспанія, Франція та Німеччина). За останнє десятиріччя у країнах-членах ЄС було зменшено загальну кількість робочої сили у сільському господарстві на 14,2%. У деяких країнах (таких як Словаччина, Австрія, Греція, Кіпр, Румунія та Італія) спостерігалось зменшення сільськогосподарських працівників більш ніж на 25%.

Праця у аграрній галузі, як відомо, є дуже фізично та психологічно виснажливою роботою. 42% працівників сільського господарства країн ЄС під час дослідження умов праці повідомили, що робота негативно впливає на їх стан здоров'я. Це значно вище, ніж середній показник по всіх секторах економіки країн ЄС, який становив 25%. Негативний вплив, який робота може проявляти на здоров'я працівників, частково пов'язаний з різними психосоціальними небезпеками, з якими стикаються фермери та їх працівники, а саме: тривалий робочий час, ізоляція, фінансова невизначеність, труднощі у плануванні, підвищені адміністративні вимоги та вплив багатьох фізичних та психофізіологічних чинників.

Робота у сільському господарстві характеризується підвищеною тривалістю робочого часу, оскільки худоба потребує постійного догляду, а

посіви необхідно садити та збирати у встановлені строки. П'яте європейське опитування умов праці (Fifth European Working Conditions Survey) показало, що 45,3% працівників сільського господарства працювали більше 48 годин на тиждень. Це був найвищий відсоток серед усіх секторів, і, крім того, становило більше ніж удвічі від середнього (16% відповідно) по усіх галузях економіки країн-членів ЄС-27. Крім того, 45% працівників сільського господарства повідомили, що працюють більше 10 годин на день, принаймні три рази на місяць, що більше, ніж в середньому для ЄС-27, яке становить 24,9%. Подібні результати спостерігалися в інших національних опитуваннях у США та Великобританії. Збільшена тривалість робочого тижня, яку відпрацьовували працівники сільського господарства, означає, що вони також часто працюють у вихідні дні. Це відображено у П'ятому європейському опитуванні умов праці, де 47,8% працівників сільського господарства працювали три або більше неділі на місяць (на відміну від середнього показника в ЄС-27 - 11%), а 62,4% працювали три і більше субот на місяць (порівняно з 25,5% у ЄС-27). Це ж опитування також показало, що 42,6% працівників сільського господарства працювали 7 днів на тиждень, що значно більше, ніж середній показник у 5% у ЄС-27. Така тривалість роботи може спричинити негативну фізичну та психологічну дію на працівників, що може посилитись через недостатній період відпочинку/ відновлення після роботи. Зрештою, і тривалі години, і недостатній час відновлення можуть проявляти згубний вплив на фізичне та психологічне самопочуття працівників.

Таблиця 1

Відсоток працівників, які повідомляли про вплив небезпечних та шкідливих чинників на робочих місцях, %

Небезпечні та шкідливі чинники на робочих місцях	Сільське господарство ЄС	По всіх секторах економіки ЄС
Вплив вібрації	41,9	22,5
Шум	37,1	29
Вдихання диму, аерозолей, пилу	24,4	16,5
Ручне застосування хімічних речовин	23,3	15,3
Вплив інфекційного матеріалу	14,3	11,3
Втома або болісні робочі пози, нахили	72,3	46,4
Перевезення або переміщення важких вантажів	65,1	33,5
Робота стоячи або пов'язана з ходінням	88,7	69,1
Частота повторюваність рухів руками	72,5	63,5
Високі температури	48,7	22
Низькі температури	59,6	23,5

Джерело: П'яте європейське опитування умов праці (Fifth European Working Conditions Survey)

Як видно з таблиці 1, під час П'ятого європейського опитування умов праці встановлено, що під час сільськогосподарських робіт спостерігаються високі

показники впливу на працівників небезпечних та шкідливих чинників, що свідчить про гірші умови праці в АПК, ніж на робочих місцях загалом усіх секторів економіки в країнах ЄС.

Зважаючи на те, що понад 90% сільськогосподарських угідь розташовані у сільських регіонах і 78% фермерів у країнах ЄС-27 працюють самостійно, ізоляція та робота напоодинці можуть викликати занепокоєння у сільському господарстві. Наявні дані свідчать про зв'язок між поганою соціальною підтримкою та посиленням стресових симптомів, депресією та показниками самогубств серед фермерів. Через віддалене розташування більшості фермерських господарств, фермери та працівники сільського господарства не можуть отримувати адекватного рівня соціальної підтримки, пов'язаної з роботою. Фактори, що переважають у віддалених районах (наприклад, поганий місцевий транспорт, уповільнений темп життя та обмежений доступ до публічних послуг), можуть посилити почуття ізоляції, яку відчуває фермер, і може ускладнити допомогу в пошуку алгоритму поведінки. Крім того, тривала робота може згубно вплинути на їх баланс між робочим та особистим життям.

Ряд робіт у сільському господарстві (наприклад, обробка землі, сівба, захист рослин, збирання врожаю, ремонт огорожі), що виконуються насамоті, сприяють соціальній ізоляції. Такі роботи можуть поставити працівника у вразливе становище у разі нещасного випадку чи травми, оскільки працівник не має можливості самостійно впоратися з ситуацією, а колеги можуть не знати або бути відсутніми у випадку інциденту. Не тільки власне інцидент може завдати шкоди здоров'ю сільського працівника, але й стурбованість самостійно впоратись з потенційно складною ситуацією (наприклад, блокуванням та ремонтом машин, поводженням з тваринами на випасі) також може викликати неприємності та потенційне джерело стресу.

Вплив цих фізичних небезпек, які можуть взаємодіяти з іншими потенційними джерелами стресу, матимуть прямі чи опосередковані наслідки для здоров'я працівників. Наприклад, взаємодія між психосоціальними небезпеками та ергономічними вимогами, що ставляться до робочих місць сільських працівників, можуть відігравали важливу роль в етіології болю в попереку.

Офіційну підтримку фермерам надають різні урядові та неурядові організації. Надана підтримка може бути ініціативною (наприклад, надання консультативних послуг на сільськогосподарських виставках, відвідування ферм, публікації у пресі про ведення сільського господарства, медичний огляд фермерів, пропаганда медичної самоосвіти, опитування щодо умов праці тощо) або реактивного характеру (наприклад, довідкові лінії, допомога в заповненні форм та подібні заходи). Однак важливо, щоб будь-яка ініціатива підтримки, спрямована на працівників сільського господарства, визнавала реальність сільського життя та характер проблем ведення сільського господарства.

Список літератури

1. Psychosocial issues in the agriculture sector - 2017. URL: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjtn6Wqo4flAhWBysQBHYFmAnYQFjACegQIABAB&url=>

https%3A%2F%2Foshwiki.eu%2Fwiki%2FPsychosocial_issues_in_the_agriculture_sector&usg=AOvVaw3Fh6Jf0rLjJxlZFRN2oQCS (дата звернення: 2.10.2019).